

Het MAB vóór 50 jaar

A. F. Tempelaar

december 1939

Belastingplichtige A werd na een controle van de rijksaccountant aangeslagen voor de IB. Vóór het verstrijken van de navorderingstermijn wordt hem een nadere aanslag voor een hoger inkomen opgelegd. Na het opleggen van de primitieve aanslag Omzetbelasting was er door een (andere) rijksaccountant een onderzoek ingesteld, waarbij bleek dat A voor zijn uitbrengklanten veel hogere winstmarges in rekening bracht en dat bovendien door de accountant kon worden becijferd dat de omzet veel hoger was geweest dan de (zeer primitieve) boekhouding aangaf. A ging in beroep (afgewezen) en bracht de zaak voor de Hoge Raad (eveneens zonder succes). A bestreed dat er sprake was van nieuwe feiten en stelde dat de inspecteur derhalve geen navordering had mogen instellen.

Het arrest van de Hoge Raad was voor accountant D. Nije reden de pen te grijpen en tegen een deel van het arrest in 't geweer te komen. De HR verwierp namelijk het beroep van A onder andere met de stelling 'dat toch het enkele feit dat een accountantsonderzoek heeft plaatsgevonden geenszins medebrengt, dat niet, hetzij door een nader onderzoek, hetzij op een andere wijze, nieuwe feiten aan de dag kunnen treden'. Voorts dat de eis van A dat reeds bij het eerste onderzoek de hogere winstmarges enzovoort onder de aandacht van de accountant hadden moeten komen, ten onrechte is gesteld, met de motivering van de HR dat 'ook een accountant zich niet onder alle omstandigheden behoeft te begeven in een nasporen en waarden van alle gegevens die uit de boekhouding of wel aan de hand daarvan uit nadere omstandigheden kunnen worden getrokken'.

Nije verwerpt de gedachte dat bij het tweede onderzoek van de Rijksaccountantsdienst nieuwe feiten aan de dag kunnen treden. Dan

heeft de accountant bij het eerste onderzoek onvoldoende werk geleverd. Hij moest namelijk op goede gronden overtuigd zijn van de juistheid van de door hem medegedeelde uitkomst. Dan is er geen plaats voor een tweede onderzoek waarbij nieuwe feiten blijken, die de eerste accountant niet heeft opgemerkt. De eerste accountant wist dat de boekhouding zeer primitief was en A boekhoudkundig onbekwaam. Dus had hij op zijn hoede moeten zijn en bijvoorbeeld ook zelf winstberekeningen moeten maken enzovoort. Nije betreurt de motivering van het arrest en hoopt dat collega's van de RAD, 'die ongetwijfeld nog een geheel ander licht op de aangeroerde punten zullen kunnen doen schijnen', eveneens hun oordeel in het MAB zouden willen geven.

Twee werken van Dr. O. Bakker, destijds onderdirecteur van het Centraal Bureau voor de Statistiek, worden in dit nummer besproken. De eindstand is 1-1.

Accountant A. M. van Rietschoten bespreekt de brochure inzake: Prijsregeling en de theorie der vervangingswaarde. (Er bestond in die mobilisatietijd de Prijsopdrivings- en Hamsterwet 1939 welke onder meer prijsopdriving – door schaarste enzovoort – moest beteugelen – AFT). De kritiek van Van Rietschoten was vernietigend. Niet vanwege de opvatting dat een prijsregeling van de overheid in bijzondere tijden de theorie van de vervangingswaarde op een zijspoor zet, maar vanwege het feit dat Bakker al te simplistisch en onzorgvuldig zijn verhaal doet.

R. Claeys bespreekt het boek van Bakker: Statistiek, een inleiding tot de statistische methode en haar toepassingen. Claeys acht het boek 'een nuttige wegwijzer langs de paden van het enorme veld dat tegenwoordig door de statistiek bestre-

---

A. F. Tempelaar, registeraccountant, was lid van de maatschap Dijker en Doornbos (rechtsvoorganger van Deloitte Dijker Van Dien) en vervulde vele functies in de beroepsorganisaties in binnen- en buitenland.

ken wordt; een boek dat in de literatuur stellig een plaats verdient'. Wel heeft hij kritiek op de bijna huiselijke wijze waarop de schrijver zijn voorbeelden toelicht, alsof hij bij zijn lezers niet meer dan een elementaire opleiding verwacht.

Mr. Dr. E. Tekenbroek bespreekt een hele serie beslissingen inzake belastingen.

Enkele fragmenten:

Met ingang van 1 januari 1940 zal de Doode hand belasting komen te vervallen.

Een medisch assistent aan een kliniek, die tevens de praktijk van zenuwarts uitoefende, trok de kosten van een bezoek aan een neurologen-congres af. Het werd niet geaccepteerd. De HR stelde onder andere dat de uitgaven welke worden gedaan om de bekwaamheid en de geschiktheid voor de uitoefening van een beroep te verwerven of te vermeederen 'de duurzame ontwikkeling van de persoonlijkheid van de betrokkene betreft en geen kosten zijn welke zakelijk aan de uitoefening van het beroep zijn verbonden of rechtstreeks daartoe betrekking hebben'. Tekenbroek is niet gelukkig met dit arrest. Volgens hem is de duurzame ontwikkeling van de persoonlijkheid een absolute noodzaak om de opbrengst van de bron te behouden, zoals dat met uitgaven voor vakliteratuur enzovoort ook het geval is.

Het NlVA meende aanspraak te kunnen maken op vrijstelling voor de Personele Belasting, omdat het verenigingsperceel (Herengracht 491) uitsluitend gebruikt wordt als inrichting tot algemeen nut. Haar zorg voor de bekwaamheid en betrouwbaarheid der accountants wordt een algemeen belang geacht; het algemene nut is gediend 'met een deugdelijke beoefening van elk achtenswaardig beroep door bekwame en onkreukbare personen'.

De Raad van Beroep erkende de juistheid van deze stelling, maar constateerde tevens dat de vereniging ook nog de materiële belangen van de leden en de assistenten bevorderde, bij de behartiging van welke stoffelijke belangen het perceel ook wordt gebruikt. De vlieger ging dus niet op, ook niet toen de Hoge Raad zich er mee bemoeid had.

De rubriek 'Examen-vraagstukken' is onder meer bestemd voor opneming van uitgewerkte examenvraagstukken. Drs. Abr. Meij en Drs. J. Paardekooper zijn vele jaren redacteuren van deze rubriek geweest en met veel succes. Wegens drukke werkzaamheden moeten zij die arbeid staken. Zij worden opgevolgd door mw. M. G. Meij-Koning en de heer P. W. Th. Gerbers. In dit nummer verschijnt de eerste uitwerking van mw. Meij: een 10 kolommen (folio-formaat) tellende uitwerking van een vraagstuk Inrichtingsleer van de Katholieke Economische Hoogeschool te Tilburg, betreffende een tricotage-atelier. Dergelijke zorgvuldige uitwerkingen waren destijds zeer nuttig studiemateriaal.

Ten slotte is in dit nummer opgenomen het Voorlopig Verslag over het ontwerp van wet tot vaststelling van regelen betreffende het Accountantswezen (zitting 1939-1940); het verslag met de bekende nuanceringen, waarmede de fracties werden aangeduid, zoals vele leden, verscheidene, sommige, andere, enige andere, enige, enzovoort.

De Kamer was de regering wel erkentelijk dat er eindelijk een wettelijke regeling werd voorgesteld, maar de meeste leden waren teleurgesteld, dat het ontwerp te weinig regelt, alleen maar voorschriften geeft voor de uitverkorenen (de registeraccountants) en de rest in de kou laat staan, terwijl de poort open blijft voor beunhazerij. Een en ander ging bij bepaalde fracties gepaard met de bekende krokodilletranen voor de underdogs.